

ЛАО ДЗЪ ПЪТЯТ

Превод от неизвестен език: [Неизвестен], 2002

chitanka.info

За изданието са използвани следните източници: „Дао Дъ Дзин“ — по английския превод на Питър А. Милър и френския на Ма Ку; „The Complete Works of Lao Tzi“; Patrice Serres — „Le Grand Livre des proverbes chinois“; Nguyen Ngoc-Rao — „Maxi Maximes“; Robert Darrobers — „Proverbes chinois“; Hua Hu Chang — „La Sagesse chinoise au quotidien“.

Неравен и лъкатушен е Пътят.

* * *

Пътят е съществувал преди небето и земята.

* * *

Диханието на едни сгрява, на други смразява.

* * *

Което се извисява, всякога почива върху основи.

* * *

Добродетелта не дължи своята извисеност на никого, освен на самата себе си.

* * *

Достигнеш ли до успеха — оттегли се.

* * *

Всяко нещо е породено от друго.

* * *

Формата е празнота, празнотата е форма.

* * *

Мъдрият се бои от известността като от безчестие.

* * *

Поражението е основа на успеха.

* * *

Мъдрият не иска да бъде ценен като нефрит, нито подминаван като камък.

* * *

Което е над доброто, често е по-лошо от злото.

* * *

Тъй като аз не си съпернича с никого, никой не може да си съперничи с мен.

* * *

Досегът със смъртта е освобождение от страха.

* * *

Твърде далеч на изток — това е запад.

* * *

Достойният проявява добродетелност, без да го съзнава, долният я проявява с умисъл.

* * *

Да видиш себе си, е проникателност.

* * *

Който говори много, често е принуден да мълчи.

* * *

Бъди скъперник на думи, и нещата сами ще се подредят.

* * *

Искрените думи не са красиви. Красивите думи не са искрени.

* * *

Който говори малко, е естествен и в съзвучие с природата.

* * *

Който не иска нищо, има всичко.

* * *

Когато народът не се бои от властниците, значи очаква друга власт.

* * *

Поетът умее да свири на арфа без струни, а сетне да даде отговор на онези, които твърдят, че не са чули музиката.

* * *

Добър съм с добрите, добър съм и с недобрите. И така трупам доброта.

* * *

Не целта е цел, а Пътят.

* * *

В сраженията няма победител и победата би следвало да се чества с траурни обреди.

* * *

Тръни и бодли никнат по дирята на победителите.

* * *

Истинският пътник няма предначертана посока, нито намерение да стигне нейде.

* * *

Човекът следва земните пътища, земята следва небесните пътища, небето следва пътищата на Пътя, а Пътят следва своите собствени пътища.

* * *

Истинският пълководец не е войнствен. Истинският боец не се гневи. Способният да победи отбягва схватката.

* * *

Правдивите думи не се нравят. Красивите думи не са правдиви. Добрите думи не са доводи. Доводите са само словесност.

* * *

Който знае, знае малко. Който знае много, не знае нищо.

* * *

Човечен си, ако обичаш хората. Мъдър си, ако ги познаваш.

* * *

Добре е да знаеш и да си казваш, че не знаеш.

* * *

Който умее да постига доволство, всякога ще разполага с необходимото.

* * *

Който е измислил кораба, е измислил и корабокрушението.

* * *

Смисъл на живота придава онова, което му липсва.

* * *

Да осъзнаваш трудността, позволява да я избегнеш.

* * *

Ако два потока не са разнопосочни, те се сливат и единяват
мощта си.

* * *

Единственият начин да вършиш, е да бъдеш.

* * *

С милосърдие небето въоръжава онези, които не иска да бъдат
унищожени.

* * *

Колкото по-надалеч пътуваш, толкова по-малко се опознаваш.

* * *

Който изживява смъртта, се радва на дълъг живот.

* * *

Подхранвай у себе си онова, което е по силите ти.

* * *

До смут води неосъзнаването на пробудата.

* * *

Щастието почива върху нещастията, нещастията тлее под щастията. Кой е наясно кога те са във възход?

* * *

Формите и нещата се открояват пред оногова, който не е привързан към собственото си същество. В движенията си той е като водата, в покой е като огледало, а в отговорите си — като ехо.

* * *

Благостта в словата ражда доверие. Благостта в мисленето ражда дълбочина. Благостта в даряването ражда любов.

* * *

Мълчанието позволява да намериш съдбата си.

* * *

Излишно е да учиш маймуните да се катерят по дърветата.

* * *

Колко прекрасно е мировъзрението на древните за смъртта: покой за добрите, ужас за злите! Смъртта е пробен камък за добродетелите.

* * *

Който е господар на себе си, не ще има друг господар.

* * *

Ако някой те е оскърбил, не търси отмъщение. Седни на речния бряг и скоро ще видиш как трупът му се носи по водата.

* * *

Мъдрият живее със съзнанието за трудностите, без да страда от тях.

* * *

Когато ученикът осъзнава нуждите си, той е по-мъдър от разсеяния учител.

* * *

Спри злото, преди да е покълнало; успокой метежа, преди да е избухнал.

* * *

Най-добрият начин за борба със злото е твърдият напредък в доброто.

* * *

Който е доволен от участи си, не знае що е разруха.

* * *

Разликата между красиво и грозно е дело на човешкото съзнание.

* * *

Хората са различни в живота и еднакви в смъртта.

* * *

Който управлява най-кратко, най-добре управлява.

* * *

Който превъзхожда другите, не влиза в спор — той овладява познанието си и мълчи.

* * *

Умееш ли да се задоволяваш с каквото имаш — богат си.

* * *

Назовимата сила не е върховната сила.

* * *

Когато небето иска да спаси някого, дарява му за пазителка обичта.

* * *

Откажи се от учението и не ще имаш никаква грижа.

* * *

Най-голямото откровение е мълчанието.

* * *

Добродетелта е неизменна и не напуска човека със смъртта му — възвръща се у кърмачето.

* * *

Колкото по̀надалеч отиваш, толкова по-малко научаваш.

* * *

Когато страхът не бди, случва се страшното.

* * *

Който умее да владее хората, се снизява под тях.

* * *

Животът е поредица от естествени и спонтанни промени. Не им се съпротивлявай — това ще ти донесе само скърби. Остави животът да бъде живот. Остави нещата на естествения им ход, какъвто и да е той.

* * *

Когато дебелиите станат мършави, мършавите отдавна са измрели.

* * *

Опитът е светлина, която озарява единствено себе си.

* * *

Да обичаш, дава сила. Да бъдеш обичан, дава смелост.

* * *

Привидната безредност е предпоставка за съвършена дисциплина, привидният страх е предпоставка за храброст, привидната слабост е предпоставка за сила.

* * *

В поведението си бъди обикновен, придържай се към простота, отърсвай се от себичността, имай малко желания.

* * *

Гениалност е да виждаш нещата още в зародиша им.

* * *

Възходът и падението са еднакво свързани със страха.

* * *

Ако вземаш, първо трябва да дадеш.

* * *

Който получава, има малко. Който разпилява, има много.

* * *

Три ценности тача и се придържам към тях. Първата е състраданието, втората е пестеливостта, третата е смирението, което ме възпира да се поставям над другите. Бъди състрадателен, и ще можеш да си неустрашим. Бъди пестелив, и ще можеш да си щедър. Отбягвай да се поставяш над другите, и ще можеш да бъдеш водач.

* * *

Щастието недей да търсиш твърде стръвно, а от нещастията не се страхувай.

* * *

Лош управник е онзи, когото народът презира. Добър управник е онзи, когото народът почита. Велик управник е онзи, за чиито дела народът казва: „Извършихме ги ние!“.

* * *

Мъдрият съзерцава пространството и знае, че то няма измерими граници.

* * *

Ако познаваш хората — умен си. Ако познаваш себе си — мъдър си.

* * *

Лебедът няма нужда да се къпе, за да бъде бял. Така и човекът няма нужда да прави каквото и да било, освен да бъде самият себе си.

* * *

Който знае, че има достатъчно, е богат.

* * *

Опознавай хората, не очаквай прозрение свише. Само човекът може да разбере човечеството.

* * *

Всички трудни неща произтичат от лесни и всички велики дела — от дребни.

* * *

Без да прекрачваш прага си, можеш да опознаеш целия свят. Без да гледаш през прозореца, можеш да съзреш пътя към небето.

* * *

Върховното пълководство не е да спечелиш сто победи в сто сражения. Върховното пълководство е да покоряваш вражеските войски, без да водиш сражения.

* * *

Природата няма човешко сърце.

* * *

Чрез справедливост може да се управлява. Чрез умения може да се водят победни войни. Ала дълга и благополучна е само властта на онзи, който се въздържа от действия.

* * *

В страна без закони няма закононарушители.

* * *

Ако имаш самодоволен поглед, с кого би могъл да живееш заедно?

* * *

Кой ще намери причината за ненавистта на природата? — По-добре е човек да не се нагажда според волята на небето и да не прави предположения за изгодата и вредата.

* * *

И най-чистата белота изглежда опетнена, и най-съвършеното достойнство изглежда недостатъчно.

* * *

Могъщата войска ще загине. Здравото дърво ще се прекърши. Мекото и слабото са спътници на живота. Твърдото и силното са спътници на смъртта.

* * *

От една и съща болест страдат мнозина, затова никой не я забелязва.

* * *

Славата е гост на същността, а множество люде се грижат за славата. Почитта и хвалебствията носят безгрижие и наслади, унижението и презрението носят страдания и мъки.

* * *

Страданията и мъките потъпкват човешката природа, безгрижието и насладите съответстват на човешката природа.

* * *

Които се вкопчват в славата и объркват същността, ще се ужасят от опасността и гибелта, но няма да намерят спасение.

* * *

Безумието на един човек не внася безредие в цялото семейство. Безумието на едно семейство не внася безредие в цялата общност. Безумието на една общност не внася безредие в цялото царство. Безумието на едно царство не внася безредие в целия свят. Дори ако целият свят обезумее, кой ще е в състояние да внесе безредие в него?

* * *

Не безпокой човешкото сърце! Достатъчно е да го низвергнеш — и човекът ще бъде унижен, достатъчно е да го въздигнеш — и човекът ще се възгордее. Така именно той се превръща било в роб, било в убиец.

* * *

Когато управлява мъдър властник, успехите му се разпростират из цялата страна, а не изглеждат като негови лични; преобразованията му стигат до всекиго, а народът не търси опора в него; никой не изрича името му и всеки се радва посвоему.

* * *

Красотата на тигъра е примамка за ловците.

* * *

Сърцето може да бъде нежно и слабо — тогава то няма да надмогне силното и якото; то може да бъде твърдо като резец и да шлифова скъпоценни камъни.

* * *

Сърцето ту лумва като пламък, ту става студено като лед. В покой е неподвижно като водна бездна, в движение се устремява към небето — то не може да бъде обуздано.

* * *

От планините и горите произхождат и уменията на кучето да измори яка чрез преследване, и пъргавината на маймуната.

* * *

Всички имат глава и крака, но мнозина нямат нито сърце нито слух.

* * *

Причините за движение и покой, смърт и раждане, унищожаване и поява не са в самите хора, но хората управляват някои от причините.

* * *

Който се откъсва от всичко земно, който се откъсва от природата, е човек, откъснал се от самия себе си. Само за откъсналия се от себе си може да се каже, че се е слял с природата.

* * *

Нима не е огромен светът, който е притежание на просветления човек? Просветленият човек не върви редом с онези, които се борят за ръкохватката на властта.

* * *

Ако челото ти е високо, а ръмжиш като тигър — видът ти не е естествен. Ако тъпчеш като вързан кон и си готов да хукнеш, но се сдържаш насила; ако се хвърляш напред като стрела; ако си изясняваш нещата в най-дребни подробности, ако си проумял всички хитрини, а гледаш безгрижно — то никой няма да те сметне достоен за доверие.

* * *

Пътят не приключва в огромното, не липсва в най-дребното — но той присъства изцяло във всички неща. Той е просторен и обхваща всичко, той е дълбок и неизмерим.

* * *

Нима не е безсмислица обичта към всички? Нима
безпристрастността не е пристрастност?

* * *

От малка нива е лесно да се прехраниш.

* * *

Когато изучава, просветленият човек отхвърля неистинското. Не
върви с онези, които се стремят към изгода. Опознава докрай
истинската природа на нещата и е в състояние да съхрани тяхната
основа.

* * *

Към небето и земята просветленият се отнася като към нещо
външно, откъсва се от всичко и никога с нищо не обременява разума
си.

* * *

Просветленият прониква в Пътя, слива се с качества му,
отхвърля милосърдието и справедливостта, прогонва ритуалите и
музиката — така сърцето му става устойчиво.

* * *

Казаното, което в света се цени, се записва. Записаното — това е само казаното. В казаното има ценни неща. Но онова, което в казаното се цени, е мисълта — а онова, което мисълта следва, не може да се изрази с думи.

* * *

Когато човек гледа, вижда само формата и цвета; когато слуша, чува само думите и гласа. Ала формата и цветът, думите и гласът не са достатъчни, за да изразят природата на нещата.

* * *

Ако Пътят можеше да се поднася като дар, всеки би го поднесъл на своя владетел. Ако Пътят можеше да се предостави, всеки би го предоставил на своите родители. Ако за Пътя можеше да се разкаже, всеки би разказал за него на своите по-големи и по-малки братя. Ако Пътят можеше да се предава на другите, всеки би го предал на своите синове и внуци.

* * *

Пътят не се задържа у онзи, у когото вътрешно липсва главното; не е подходящ за онзи, който външно не му е прилика. Ако Пътят произтича отвътре, не се възприема отвън; ако влиза отвън, тогава вътре не ще бъде първоначален.

* * *

Славата е общо достояние, от нея не може да се взема много. Милосърдието и справедливостта са като странноприемница — там може да се пренощува, но не и да се живее задълго.

* * *

В древността мъдрите хора са минавали по пътя на милосърдието, спирали са да пренощуват при справедливостта, за да странстват в безпределната пустота, да се прехранват от малка нива и да обработват собствена градина.

* * *

Ако докато отвяваш плява, си напрашиш очите, тогава небето и земята, четирите страни на света ще си разменят местата.

* * *

Който смята за истина богатството, той не е в състояние да отстъпи възнаграждение. Който смята за истина славата, той не е в състояние да отстъпи името. Който обича властта, не е в състояние да предаде нейния лост другиму. Затова който държи тези блага в ръцете си — той трепери; който ги дава — страда.

* * *

Действията става убиец на природното. Гняв и милост, отнемане и възвръщане, съвети и обучение, живот и смъртно наказание — тези осем действия са оръдия за поправяне. Ала в състояние да борави с тях е само онзи, който следва великите промени и на нищо не пречи.

* * *

Няма по-голяма размирица от скръбта по милосърдието и справедливостта. Старайте се светът да не загуби простотата си и правете като вятъра — спирайте, възвръщайте се към природните качества. Красотата на името и славата не заслужава да бъде увеличавана.

* * *

Следи остават и от обувките, но няма следите са самите обувки?

* * *

Когато водата пресъхва, рибите се събират в плитчината и се стараят взаимно да си дадат влага с диханието си. Но по-добре е те да забравят една за друга в просторите на реките и езерата.

* * *

Безсрамен е онзи, който не намира покой в собствената си природа, а се смята за мъдрец.

* * *

Природните качества не можеш да измениш, живота не можеш да преобразиш, времето не можеш да спреш, Пътя не можеш да преградиш.

* * *

Овлaдееш ли законите на Пътя, всичко ще стане възможно, изгубиш ли ги — нищо няма да постигнеш.

* * *

Бедите на целия свят произхождат от дребни неща, както голямото дело произхожда от малки.

* * *

Когато чувствата са тъй многобройни, че човек не може да се справи с тях, ако идват отвън — трябва да им се издигне преграда отвътре. Когато чувствата са тъй объркани, че човек не може да се справи с тях, ако идват отвътре — трябва да им се издигне преграда отвън.

* * *

Старай се да станеш естествен. Старай се да станеш като пеленаче. Пеленачето по цели дни вика и не пресилва — това е висша хармония. По цели дни свива юмручета, но нищо не хваща — това е висша устременост. По цели дни гледа — но не се насочва към нищо външно.

* * *

Да вървиш, без да знаеш накъде; да спиращ, без да знаеш защо; да следваш хода на всички неща, да се носиш с тях върху една вълна — това е главното за запазване на живота.

* * *

Безграничната добродетел е същото като недостига ѝ; разпространяването на добродетелта е същото като разхищаването ѝ.

* * *

Просветленият се храни от земята, наслаждава се на природата. Той не се суети заради печалба или загуба, не изпада в недоумение, не се впуска в кроежи за различни дейности, няма възнамерения. Той се носи сякаш по въздуха и така става естествен.

* * *

Внимавайте с мислите си, те са началото на постъпките.

* * *

Мъдрият човек държи на същественото и загърбва нищожното. Той върши всичко правдиво, но никога не се затваря в законите.

* * *

Нравственият не е красноречив, а красноречивият е лъжец.

* * *

Гласът на истината дразни слуха.

* * *

Всичко на света расте, цъфти и се връща към корена си. Връщането към корена означава успокоение в съгласие с природата. Съгласието с природата — това е вечното. Затова разрушаването на тялото не носи никаква опасност.

* * *

Комуто стига той самият, той е богат.

* * *

Достойният човек гледа винаги да е безпристрастен, да не набляга на труднодостъпните неща и да не слуша безплодно учение.

* * *

Достойният човек облича бедна дреха, но у себе си крие скъпоценен камък.

* * *

Ако нещо не е годно за една цел, може да се употреби за друга.

* * *

Достойният човек върши много, но не се хвали със стореното; има заслуги, но не ги признава, защото не желае да се изложи на показ мъдростта му.

* * *

Законът на достойните е да вършат добро и да се пазят от разпри.

* * *

Да знаеш много и да не се изтъкваш като знаец — това е нравствено извисяване. Да знаеш малко и да се изтъкваш като знаец — това е болест. Само ако разбираме тази болест, можем да се избавим от нея.

* * *

Познаващият хората е разумен, а познаващият сам себе си е прозорлив.

* * *

Който си знае мярката, е доволен от положението си.

* * *

Истински просветеният никога не воюва.

* * *

Когато всички осъзнаят, че доброто е добро, появява се злото.

* * *

Когато всички осъзнаят, че красивото е красиво, появява се грозното.

* * *

Докато благоденствате, мислете и какво ще трябва да се прави при нещастие — защото голямата неволя започва от нищожното.

* * *

Когато се множат законите и нарежданията, расте броят на крадците и разбойниците.

* * *

Ако няма врагове, няма и война.

* * *

Който воюва в името на човеколюбието, той ще победи враговете.

* * *

Който си дава вид, че много знае и във всичко е изкусен, той нищо не знае и в нищо не е изкусен.

* * *

Който мисли, че всичко е постигнал, той нищо не знае.

* * *

Който предприема нещо и бърза скоро да постигне резултат, той нищо няма да постигне. Който предпазливо завършва делото си, така както е започнал, него няма да застигне несполука.

* * *

Който знае границите на дейността си и не влиза в допир с опасностите, нему е отреден дълъг живот.

* * *

Който много говори, често търпи несполука.

* * *

Който и мъртъв не е забравен, той е безсмъртен.

* * *

Който е храбър и не знае що е човеколюбие, който е щедър и не знае що е пестеливост, който върви напред и не знае що е смирение — той ще погине.

* * *

Мъдрият не се излага на показ, затова блести; не говори за себе си, затова е прославен; не се изтъква, затова е бележит; не се самовъзвисява, затова първенствува пред другите.

* * *

Лесно постигнатото съгласие не заслужава доверие.

* * *

Високонравствените хора не се смятат за нравствени; затова са и високонравствени.

* * *

Мъдрецът отбягва всякакви крайности.

* * *

Няма по-голямо зло от това да не знаеш удовлетворение.

* * *

Няма по-голяма беда от презрението на враговете.

* * *

Няма по-голямо нещастие от непознаването на границите на собствените си възжелания.

* * *

Няма по-тежък грях от невъздържанието.

* * *

Който не сее разпри, него не съдят.

* * *

Нищо не може да се сравни с поучението без думи.

* * *

Причината, че трудно се управлява народът, е, че народът се просвещава и мнозина са умни.

* * *

Загубата е начало на множенето, множеството е начало на загубата.

* * *

Превъзходният воин никога не ще се разгневи.

* * *

О, нещастие! То е опора на щастието. О, щастие! В него е скрито нещастieto. Кой познава техните превъплъщения? В тях няма постоянство.

* * *

Току-що разлистеното растение е нежно и слабо. Изсъхналото растение е твърдо и лишено от гъвкавост. Оттук е ясно, че живее нежното и слабото.

* * *

Който познава хората, е благоразумен. Който познава себе си, е проникателен. Който побеждава хората, е силен. Който побеждава себе си, е всемогъщ.

* * *

Който не държи на живота си, го оценява високо.

* * *

Добрата войска е средство, което благоприятства нещастиято.

* * *

Умните не са учени; учените не са умни.

* * *

Добрият човек е учител на лошия, лошият човек е материал за добрия. Ако не уважаваш учителя си и не обичаш материала, върху който работиш, дори да си крайно умен, пак грешиш.

* * *

Дори войната да цели спокойствие, тя е безспорно зло.

* * *

Имам голямото нещастие да държа на себе си. Когато престана да държа на себе си, тогава ще се отърва от това зло.

* * *

Неназовимо е първоначалото на небето и земята. Назовимото е майката на всичко живо.

* * *

Изразимата истина не е абсолютната истина.

* * *

Тъма сред тъма са дверите към тайните.

* * *

На света всеки вижда красотата като красота — и така се определя грозотата. На света всеки решава кое е добро — и така се определя злото.

* * *

Битието и небитието взаимно се пораждат. Лесното и трудното взаимно се допълват. Дългото и късото взаимно се определят. Горے и долу се срещат. Преди и след се сливат.

* * *

Ако не се въздават облаги на хората със заслуги — не ще има раздори. Ако богатствата не се ценят — не ще има кражби. Ако примамливото не се излага на показ — не ще има ламтеж.

* * *

Без да действа, мъдрецът твори и без думи учи.

* * *

Мъдрият властник опразва главите и напълва коремите, отслабва волята и укрепва костите.

* * *

Ако у народа няма познание и желаня, той не ще действа. Ако няма действие, редът ще се поддържа от само себе си.

* * *

Пътят е безпределен съд — човек го използва, но светът не го изпълва.

* * *

Природата не е блага — тя е безпристрастна към всички неща. Мъдрецът не е благ — той е безпристрастен към всички хора.

* * *

Природата е като мях — кух, но никога неизпразващ се. Колкото повече набъбва, толкова повече и поддава.

* * *

Опитът е река — изворът е скрит, но потокът неспирен. Колкото и да се черпи от него, той не пресъхва.

* * *

Природата е пълноценна, защото не служи на себе си. Мъдрият отстъпва и така се озовава начело. Забравяйки самоличността си, той не внася смут в своя живот. Мъдрият е цялостен, защото не служи на себе си.

* * *

Висшето добро е като водата — благотворна за всичко, тя с нищо не влиза в сблъсък.

* * *

Мъдрият живее съобразно природата, духовно е вгълбен, в отношенията си — безпристрастен, в думите си — искрен, в управлението — последователен, в занятието си — умел, в действията

си — съобразителен. Той не съперничи с никого и с него никой не съперничи.

* * *

Напълни ли се догоре чашата, лесно ще се разлее. Наточи ли се острието до краен предел, бързо ще се изтъпи. Натрупаш ли съкровище от злато и нефрит, трудно ще го опазиш. Ламтиш ли за блага и почести, лесно ще пропаднеш.

* * *

Приеми света — и ще намериш Пътя.

* * *

Трийсет спици се ключват в главината на колелото, но то се движи благодарение на празнотата помежду им.

* * *

От глина е делвата, но полезна за нас е кухнята ѝ.

* * *

Благодарение на вратите можем да използваме къщата.

* * *

Нещата в природата са веществени, но полезността им се създава от невидимото.

* * *

От премного цветност се ослепява; от премного музика се оглушава; от премного вкус небцето губи чувствителност.

* * *

Твърде силното желание отклонява от пътя.

* * *

Гледаш го, но не го виждаш — отвъд формата е.
Слушаш го, но не го чуваш — отвъд звука е.
Докосваш го, но не го чувстваш — отвъд сетивата е.
При възход не се озарява, при заник не помръква.
Както и да се обозре,
не може да се назове —
то е непрекъснатата и неотразима нишка
към небитието.
Обликът му е без облик,
образът му е без образ,
изотзад няма гръб,
отпред няма лице.

Бъди в настоящето и вниквай в миналото. Познаеш ли
изначалното и същностното — ще поемеш по Пътя.

* * *

Мъдрецът не може да бъде разбран, а само обрисован.

Той е предпазлив, сякаш пристъпва по тънък лед,
нащрек, сякаш е обграден от опасности,
скромен като гостенин,
естествен като неодялан къс дърво,
широк като равнина.
Непроницаем като мътна вода,
той уталожва водата, за да се слегне тинята;
стреми се да спре, за да продължи пътя си;
желае по-малко, отколкото може да постигне.

* * *

Който следват Пътя, не търсят насита. Така не се огъват пред
желанието за промяна.

* * *

Опразни се от всичко, и ще постигнеш съвършения покой.

* * *

Който приема хода на света, става вселюбящ, вселюбящият става
безпристрастен, безпристрастният става великодушен, великодушният
става природен, природният се единява с Пътя, единиш ли се с Пътя,
ставаш безсмъртен — защото тялото се разпада, но не и Пътят.

* * *

Най-добрите управници са почти неведоми за своите поданици.
По-нисшите са обичани и почитани. Още по-нисшите вдъхват страх. А
най-нисшите са презрени — те нямат вяра в народа си и затова народът
не им е верен.

* * *

Когато най-добрите управници постигнат целта си, поданиците твърдят, че заслугата е тяхна.

* * *

Който влага мисъл и милее за думите, постига успех и върши дела.

* * *

Където доверието е недостатъчно, има недоверие.

* * *

Когато Пътят бъде забравен, възникват дългът и справедливостта — така познанието и мъдростта се раждат едновременно с лицемерието. Когато се разпадне мирът в отношенията, възникват почитанието и преклонението. Когато държавата е метежна, възникват родолюбието и предаността.

* * *

Отпаднат ли познанието и мъдростта, народът ще бъде стократно облагодетелстван. Отпаднат ли дългът и справедливостта, ще се възцари мир във взаимоотношенията. Отпаднат ли показността и изгодата, ще изчезнат разхищенията и кражбите.

* * *

Хората имат достатъчно, че и в излишък, а аз нямам нищо — и в сърцето ми цари безгрижие, смътност и забуленост. Не споделям грижите на хората, храни ме гърдата на природата.

* * *

На хората са нужни личностни способности, за да разкрият голата си същност и да се върнат към изначалната си природа.

* * *

Обуздай себичността си, овладей стремленията си, забрави привичките си, придай простота на делата си.

* * *

Откажи се от учението, и ще сложиш край на всичките си беди.

* * *

Аз съм безметежен и волен като новородено, още неумеещо да се усмихва — сам съм, без същински дом.

* * *

Пътят няма образ и свойства — но отразява всички образи и свойства. Пътят е скрит и неуловим — но отразява цялата природа. Пътят е неизменен — но отразява всяко движение.

* * *

Хармонията се постига само чрез Пътя.

* * *

Пътят е отвъд сетивата и паметта. Пътят е първоизворът на целия свят. Как мога да разбера първоизвора на света? — Като го приема.

* * *

Отдай — и ще станеш цялостен. Сведи се — и ще се изправиш. Опразни се — и ще се изпълниш. Разходвай се — и ще се обновиш. Искай — и ще придобиеш. Осъществи делото си — и ще изпаднеш в смут.

* * *

Без да се излага на показ, мъдрият огрява света.

* * *

Мъдрият се слива със света, тъй както светът се слива с Пътя. Слей се — и ще станеш цялостен. Бъдеш ли цялостен — светът ще е твой дом.

* * *

Природата не е многословна — силният вятър не духа задълго, проливният дъжд е кратък. Щом речта на природата е пестелива, защо да не е такава и тази на човеците?

* * *

Който стои на пръсти, залита. Който изпъва нозе, не може да крачи. Който се изтъква, спохождат го беди. Който е самодоволен, него не тачат. Който се възславя, е лишен от заслуги. Който се хвали, принизява делата си.

* * *

Който иска да промени света според желанието си, е обречен на провал. Светът се определя от Пътя, а не от човека. Опиташ ли се да го промениш, ще го увредиш. Опиташ ли се да го овладееш, ще го загубиш.

* * *

Едни водят, а други ги следват. Едни са топли, а други — студени. Едни стигат на местоназначение — други рухват край пътя.

* * *

И най-голямата сила отслабва с времето — тогава срещу нея се обръща собствената ѝ стихия и я унищожава.

* * *

След насилието идва загуба на силата.

* * *

Който разбира света, е мъдър. Който разбира себе си, е просветлен.

* * *

Който е решителен, има цел. Който е доволен, има богатство. Който се брани, ще пребъде. Който отстъпва, ще оцелее.

* * *

В Пътя има приливи и отливи, съзидание и разрушение. Мъдрият не обладава света — той е в съзвучие със света.

* * *

Ако предлагаш музика и храна, може да привлечеш люде. Ала ако си съзвучен с Пътя — то всички хора на света ще ти даряват сигурност, здраве, съпричастие и покой.

* * *

В Пътя няма изкусност и ухания — но макар той да е отвъд взора и слуха, неизчерпаема е неговата благотворност.

* * *

Слабото надделява над силното. Рибата не бива да напуска глъбините, мечът не бива да се вади от ножницата.

* * *

Природата няма желания.

* * *

Без желания сърцето е в покой. Няма ли желания — има покой.

* * *

За да отслабне едно влияние, то първо трябва да се разпростре. За да намалее една сила, тя първо трябва да се увеличи. За да рухне нещо, то първо трябва да се въздигне. За да се вземе от някого, първо трябва да му се даде.

* * *

Когато Пътят се загуби, остава добродетелта. Когато добродетелта се загуби, остава любовта. Когато се загуби любовта, остава справедливостта. А когато се загуби справедливостта, остава ритуалът.

* * *

Ритуалът е свършекът на състраданието и почтеността.

* * *

Вярата е израз на надежда или страх — и начало на безумие.

* * *

Управниците са зависими от поданиците си. Знатният е зависим от нищия. Без опората на народа властниците са сиротни, гладни и самотни.

* * *

Движението на Пътя е във възвръщането. Ползата от Пътя е да го приемеш. Всички неща произтичат от Пътя — а Пътят произтича от небитието.

* * *

Възвишеният човек следва Пътя ревностно. Посредственият го следва при случай. Нищожният го приема със смях. А които не се и смеят, изобщо не го долавят. Без смеха Пътят не би бил път.

* * *

Светлинният друм е привидно непрогледен. Вървежът напред е привидно отстъпление. Простотата привидно е сложност. Върховната добродетел привидно е празнота. Щедростта привидно е пестеливост. Чистото привидно е мътно.

* * *

Пътят поражда едното.
Едното поражда двете.
Двете пораждат трите.
Трите пораждат безбройните неща,
проникнати от противоположности
и постигащи хармония.

* * *

Съвършеният квадрат няма ъгли. Съвършената музика няма мелодия. Съвършената любов не носи отрада. Съвършеното изкуство няма смисъл.

* * *

Пътят не може да бъде осезан, нито същността му — назована. Той предава усещания и внушава познание.

* * *

Който губи хармонията, се противопоставя на природата. Това е коренът на моето учение.

* * *

Водата надвива камъка. Само невещественото прониква там, където няма процеп. Ето защо бездействието е благотворно.

* * *

Малцина са способни да оползотворяват, без да действат.

* * *

Кое е по-ценно — самоличността или името? Кое е по-важно — самоличността или притежанията? Кое поражда повече тревога — облагата или загубата?

* * *

Силната привързаност води до дълбока мъка. От голямото богатство произтича страх. Ала доволството не струва нищо.

* * *

Който знае кога да спре, не си навлича беди — той ще пребъде.

* * *

Висшето съвършенство изглежда непълно — но никога не търпи упадък. Най-пълното изглежда празно — но е неизчерпаемо.

* * *

Пролетта надвива студа, есента надвива жегата. Покоят и безметежността надвиват света.

* * *

Великата истина изглежда противоречива. Дълбокият ум изглежда повърхностен. Голямото красноречие изглежда тромаво.

* * *

Когато държавата съблюдава Пътя, конете торят нивята. Когато държавата се отклони от Пътя, войници яхат конете и ги пришпорват из градовете.

* * *

Няма по-голяма грешка от податливостта на желанията. Няма по-голямо проклятие от недоволството. Няма по-тежка болест от стремежа към притежания. Но който е удовлетворен, ако нуждите му са задоволени, е всякога удовлетворен.

* * *

Хората се вливат в живота
и се отливат в смъртта.
Някои са изпълнени с живот,
— други са опразнени от смърт.
Някои се вкопчват в живота
и от това погиват —
защото животът разпилява.

* * *

Който се стреми към познание, всеки ден научава възможно най-много. Който се стреми към Пътя, всеки ден забравя възможно най-много.

* * *

Когато нищо не се прави, нищо не остава несвършено.

* * *

Светът се управлява, ако оставиш нещата да следват хода си. Намесата прави света неподвластен.

* * *

Мъдрият не разграничава себе си от света. Нуждите на другите хора са като негови собствени. Той е добър и с онези, които са добри, и с онези, които не са. Има доверие и на искрените, и на неискрените.

* * *

Пътят дава рождение на всички неща, хармонията ги подхранва, природата ги изгражда, битието им придава завършеност.

* * *

Които са изпълнени с живот, нека не се боят от стръвни тигри и носорози, нито в сражение да носят броня и щит. Върху им носорогът не намира място за рога си, тигърът за ноктестата си лапа, нито войникът за копието си — защото смъртта не намира място върху им.

* * *

Да създаваш, без да притежаваш; да развиваш, без да подчиняваш; да изграждаш, без да оказваш принуда — това е хармония.

* * *

Пести оценките и думите си — и ще съхраниш влиянието си. Говори каквото ти е на ума и застъпвай становища — тогава нищо не ще те опази.

* * *

Изграждай хармония у себе си и хармонията става действителна. Изграждай хармония за семейството си, и хармонията става плодородна. Изграждай хармония за общността си, и хармонията се разраства. Изграждай хармония за света, и хармонията става всеприсъстваща.

* * *

Да бъдеш гъвкав, е сила.

* * *

Поглъщай светлината — не я отразявай. Така не ще си навредиш.

* * *

Дори с малко разумение човек може да върви по широк друм — с единствения страх да не се отклони от него.

* * *

Лесно е да вървиш по широк друм, но насладата е да свърнеш по неравна и тясна пътека.

* * *

Да се носят изящни дрехи, да се препасват остри мечове, да се яде и пие до пресита, да се трупат богатства и имоти — ето пътищата

на грабителството, отдалечени от Пътя.

* * *

Когато дворците процъфтяват в разкош, нивята буренясват и хамбарите са празни.

* * *

Как мога да живея със света? — Като го приема.

* * *

Който знае, не говори,
който говори, не знае.
Въздържай се от преценки и думи,
изглаждай различията и прощавай разногласията,
притъпи ума си и опрости целта си —
приеми света.
Тогава
приятелства и вражди,
облаги и загуби,
почести и ощетения
не ще те досягат —
светът ще те приеме.

* * *

Не властвай чрез закони и насилие. Управлявай чрез ненамеса.

* * *

Колкото помного са разпоредбите и възбраните, толкова по-тежко е за народа. Колкото помного са оръжията и мечовете, толкова по-голям е раздорът. Колкото помного са законите и данъците; толкова повече нарастват грабителството и подкупничеството.

* * *

Ако не се предприемат действия, хората се крепят взаимно. Ако не се въвеждат закони, хората са честни едни с други. Ако няма облаги, хората си помагат. Ако не се изразяват желания, хората са в съгласие помежду си.

* * *

Когато властта се упражнява леко и ненатрапливо, хората са благи и почтени. Когато управниците са строги и действени, хората роптаят и мамят.

* * *

Благоденствие идва след разрухата. Разрухата се таи в благоденствието. Кой може да каже как ще свърши всичко? Може би няма свършек.

* * *

Мъдрецът е твърд, но не остър; целенасочен, но не пробивен; пряк, но не непреклонен; озаряващ, но без да заслепява.

* * *

Да се управлява държавата е като да се сготви малка рибка.

* * *

Ако в управлението се придържаш към Пътя, злото ще се обезвреди. Няма да загуби силата си, но тя не ще бъде действена.

* * *

Държавата е като младоженка — тя побеждава съпруга си чрез подчинение. Подчинението е способ за единение.

* * *

Когато голяма страна се покорява на малка — поглъща я. Когато малка страна се покорява на голяма — бива погълната.

* * *

За управлението на хората съобразно природата най-доброто е въздържанието. Чрез въздържание лесно се постига съгласие. Съгласието изгражда хармония. При достатъчна хармония не ще възниква отпор. Когато няма отпор, значи е покорено сърцето на държавата.

* * *

За голяма държава е благотворно да обединява и да печели съюзници. За малка държава е благотворно да се единява и да печели покровителство.

* * *

Пътят е съдба за хората — съкровище за добрия и убежище за злия.

* * *

Красивите думи често биват заимствани. Великите дела често биват присвоени.

* * *

Който търси, лесно намира. Който съжалява, лесно опрощава.

* * *

Когато някой падне, не го изоставяй. Когато някой се издигне, не го възвеличавай. Бъди безпристрастен и му посочи Пътя.

* * *

Което е неподвижно, лесно може да се улови. Което е отдалечено, лесно може да се обозре. Което е крехко, лесно се разтрошава. Което е малко, лесно се разпилява.

* * *

Упражнявай бездейственост. Стреми се да не вършиш нищо. Вкуси онова, което няма вкус. Уголемявай малкото, умножавай малобройното.

* * *

Преодолявай трудностите, докато са лесни. Преодолявай голямото, докато е малко. Трудното бързо се развива от лесното и голямото — от малкото. Ето защо мъдрият чрез малкото постига голямото.

* * *

Който лесно обещава, нему трудно вярват. Който приема нещата излеко, се сблъсква с трудности. Мъдрият осъзнава трудностите, затова не се сблъсква с тях.

* * *

Дори и дърво, чийто ствол човек не може да обхване и с две ръце, е израсло от малко семенце. И градежът на бент, който заприщва голяма река, е започнал с купчинка пръст.

* * *

И най-дългото пътешествие започва с една крачка.

* * *

Който действа, уврежда. Който сграбчва, изпуска. Човек често се проваля тогава, когато е на косъм от успеха. В края бъди тъй предпазлив, както и в началото.

* * *

Мъдрият желае да не желае, цени нецененото и се учи да не учи.

* * *

Мъдрите не се стремят да наставляват хората чрез познание, а да им помагат да бъдат естествени.

* * *

За просветения е трудно да бъде природен.

* * *

Когато се управлява чрез закони, държавата отслабва. Когато се следва естественият ход на нещата, държавата укрепва.

* * *

За да управляваш хората, трябва да говориш като техен слуга. За да ги водиш, трябва да ги следваш.

* * *

Когато над народа се въздига мъдрец, народът не се чувства потиснат. Когато пред народа се възпроя мъдрец, народът не се чувства препятстван.

* * *

Състраданието е най-доброто оръжие и най-успешната защита.
Състраданието обгражда като крепост.

* * *

Добрият воин не вдъхва страх. Добрият боец не е нападателен.
Добрият пълководец не влиза в сражение. Добрият управник не
упражнява власт.

* * *

По-лесно е да отстъпиш метър, нежели да напреднеш със
сантиметър.

* * *

Нищо не води до поражение повече от неразбирането на врага.
При две равностойни сили печели пълководецът, който е бил
побеждаван.

* * *

Думите ми са лесноразбираеми, делата ми са лесноосъществими
— но никой, освен мен не е способен да разбере първите и да
осъществи вторите.

* * *

Можеш да сбереш войска, без да я впускаш в бой. Можеш да
носиш оръжие, без да го размахваш. Можеш да сразиш врага, без да

нашестваш в страната му, и да изтощиш силите му, без да влизаш в сражение.

* * *

Думите ми имат смисъл, делата ми имат основание — но в тях не може да се прозре, не може да се прозре и в мен.

* * *

Който осъзнава своите граници, е здрав. Който не съзира своите граници, е болен. Мъдрият осъзнава тази болест като ограничение и така става недосегаем за нея.

* * *

Когато народът няма какво повече да губи, настъпва прелом. Не му отнемай земята и не го лишавай от препитание. Ако товарът му не е непосилен, той не ще го отхвърли.

* * *

Мъдрият отстоява, но не изисква признание; знае стойността си, но не търси почести; не се отвлича, а се придържа към същността.

* * *

Който е храбър и дързък, ще погине. Който е храбър и бдителен, ще спечели. Съдбата не е благосклонна към дръзките.

* * *

Когато властниците изземват зърното, за да пируват — тогава народът изгладнява. Когато властниците действат за свое благо — тогава народът става метежен. Когато властниците погубват, за да опазят собствения си живот — тогава народът спира да се бои от смъртта.

* * *

Ако хората не се боят от смъртта — тогава какъв е смисълът от палача? Ако хората се боят от смъртта и чрез нея се наказва всяко неподчинение — никой не ще посмее да не се подчини. Тогава какъв е смисълът от палача?

* * *

Мрежата на съдбата е огромна и брънките ѝ са хлабави — но никой не може да премине през тях.

* * *

Хората се боят от смъртта, защото тя е сечиво — чрез нея действа съдбата. Ако погубва не съдбата, а палачът — то е като да дялаш дърво, без да си резбар: ще си нараниш ръцете.

* * *

Които действат без оглед за живота си, надмогват онези, които ценят своя собствен.

* * *

Сухото дърво се разцепва и строшава — така и онова, което не се огъва, лесно се прекършва.

* * *

Твърдото и якото лежи под земята. Нежното и слабото трепка под вятъра над нея.

* * *

В природата нещата са като при опъване на лък — високото се снизява, ниското се въздига. Дългото се скъсява, тънкото се разширява. Излишното се отнема, недостатъчното се допълва.

При хората е иначе. Ощетени биват онези, които се нуждаят от повече, отколкото имат — а облагодетелствани онези, които имат повече, отколкото се нуждаят. Но ако следваш Пътя, даваш онова, което ти е в повече.

* * *

Мъдрият дава, без да очаква нищо в замяна, и действа, без да търси отплата. Той отбягва всякаква показност.

* * *

На света нищо не е по-нежно и податливо от водата, ала именно тя най-успешно надделява над твърдото и силното — защото е неуловима за него.

* * *

Който се грижи за народа, трябва да бди за земята и посевите.
Който се грижи за държавата, трябва да бди за целия свят.

* * *

Мекото надвива твърдото, податливото — силното. Всеки знае
това, но никой не може да го приложи.

* * *

Истината лесно бива скрита от красноречието.

* * *

Мъдрият приема по-малко от дължимото, без да порицава и без
да наказва. Хармонията е стремеж към съгласие, а справедливостта —
към отплата.

* * *

Нека обкръжението ти бъде малобройно, само от неколцина.
Имай много сечива, но не бъди зависим от тях. Оценявай живота си и
бъди доволен от дома си. Разполагай с оръжия и броня, но не ги
използвай.

* * *

Пребъдвай мирно и се наслаждавай на самотата си. Живей сред петльовото кукуригане откъм домовете на съседите си, но бъди независим от тях.

* * *

Правдивите хора не са красноречиви — красноречието не е правдиво. Просветлените хора не са образовани — образованието не е просветление. Доволните хора не са богати — богатството не е доволство.

* * *

Мъдрият не служи на себе си — колкото повече прави за другите, толкова е по-удовлетворен. Колкото повече дава, толкова повече има. Той облагодетелства всички и не съперничи с никого.

* * *

Природата процъфтява без ничия намеса.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.